خۆپیشاندانی خەڵک لە نێوان داوای مووچە و ڕووخانی دەسەڵاتدا … شاخەوان شۆڕش

دوای قەیرانی چەندین ساڵەی رامیاری و بەڕێوەبەریی وڵات، دوای ژێرکەوتنە کوشندەکەی ١٦ ی ئۆکتۆبەری ٢٠١٧ باشوری کوردستان بە شەقبوویی و پەرتەوازەیی، بێ بوونی دەسەڵاتی ڕەوا و یاسایی، لەژێر چەپۆکی دەسەڵاتی حزبی و میلیشیادا بەقەیراندا گوزەری کردووە.
هۆکارەکانی قەیرانی ئابوری دەکرێ لەچەند خاڵێکدا کورتکرێنەوە:
یەکەم: گەمارۆکانی دەسەڵاتی بەغدا و هەوڵی زەلیلکردنی دەسەڵاتی بنەماڵەیی هەرێم و بڕینی بەشێکی بودجە، کزبوونی داهاتەکانی سنور کاریگەری راستەوخۆیان لەسەر باری ئابوری هەرێمی کوردستاندا نواند.

دووەم: خەرجی و قەرزی ملیۆن و ملیاردی کۆمپانیاکانی نەوت کە کۆنتراکتیان لەگەڵ دەسەڵاتدارانی هەرێم کردووە، بۆنمونە لە ٣١ی ئابی ٢٠١٧ دا یەک ملیارد دۆلار تەنها دراوەتەوە دانا گاز DANA GAS و هاوکارانی ، لەلایەکیتر حکومەتی هەرێم بەپێی ڕێکەوتنێک مانگانە ١٠٠ ملیۆن دۆلار دەبێ بداتە کۆمپانیاکان وەکو گێنیل، دی ئێن ئۆ، Genel, DNO, Gulf Keystone, گەلف کیستۆن، گاسپرۆم و تاقە Gazprom, Taqa. جگەلەو قەرزانە حکومەتی ئێراق ٣٠ ملیارد دۆلاری لەسەر کوردستان کردەتە ماڵ و دوای دانەوەی دەکات.

سێیەم: بوونی بودجەیەکی گەندەڵئامێزی بەرفراوان کە تێرکردنی ئێستا لەتوانای دەسەڵاتدارانی حزبی هەرێمدا نەماوە. لە ماوەی ٢٧ ساڵی ڕابردوودا بەشی هەرەزۆری بودجەی هەرێم بۆ موچەی ساختە و موفتە، پرۆژە حزبیەکان، موچەی ئەندامانی حزب، موچەی قەبە و گەورە بۆ دەسەڵاتداران، خەڵات و بەخشینەوە، خەرجیە زیادەڕۆکان کە بێژمارە و بێسنور بووین لە ژێر ناوی جیاجیادا ڕۆیشتووە.
چوارەم: گەمارۆی وڵاتانی داگیرکەر، سڕکردن و دەستبەسەراگرتنی داهاتی نەوت لە تورکیا، کشانەوە و ساردبوونەوەی کۆمپانیاکان لە ئالووێری بازرگانی و پرۆژە جیاجیاکاندا، رادەستکردنی چاڵە نەوتیەکان بە دەسەڵاتی بەغدا.

هەموو ئەوانە بەیەکەوە گوشارێکی گەورە و گورچکبڕیان بە

دەسەڵاتدارانی هەرێم هێناوە، کە نە بە پاشەکەوتی موچەی کارمەندان و کرێکاران نە بە گەدانەوەی تەواوی موچەکانیان ناتوانێ بەر بەو قەیرانە ئابوورییە گەورەیە بگرێ کە دەسەڵاتی بنەماڵەیی میلیتسگەرا خۆی بەرپرسی یەکەم و سەرەکی دروستکردنی قەیرانەکەیە.
دیارە بردن و بڕینی بەشێکی موچە بڕینی کرێی کاری خەلکە و سزادانی خەڵکە لەکێشە و قەیرانێک کە ئەوان لێی بەرپرسیار نین، بەڵکو دەسەڵات خۆی لێی بەرپرسیارە. مامۆستایان و فەرمانبەران و کرێکارەکان باجی هەڵە و پیشێلکاریەکانی دەسەڵاتی خۆسەپێنەری هەرێم دەدەن.

ئەگەر پرەنسیپە دیموکراسیەکان تۆزێک بوونیان هەبوایە، لەراستیدا دەبوایە ئەو هەموو کەوتن و نسکۆ ئابوری و رامیاریە یەک لە دوای یەکە ببێتەهۆی رۆیشتنی ئەو دەسەڵاتە و دووربخرێنەوە و بەرەوڕووی دادگا بکرێنەوە. بەڵام لەبەر ئەوەی دەسەڵات دیموکراسی نییە و لە رێگەی هێزە حزبیە چەکدارەکانیەوە دەستی بەسەر دەسەڵاتدا گرتووە، دوای ئەو نەهامەتی و کەوتنە ئابوری و ڕامیارییە کوشندەیە ئامادە نییە تەختی دەسەڵات چۆڵ کات، جگەلەوە خۆی وەک قوربانی دەبینێ و هەڵە و پێشێلکاریەکان دەخاتە سەر لایەنی دیکە، مانەوە و درێژەدان بە قۆرغی دەسەڵات بەڕوا دەبینێ، وە شەلگیرانە کار بۆ مانەوەی خۆی بە هەر نرخێک بێت دەکات.

دیارە مامۆستایان توێژێکن لەو توێژانەی کە بە موچەیی بە کاریگەرترین شێوە زیانی پێگەیاندوون، رۆژانە لەگەڵ نارەوایی و تاوانەکان، لەگەڵ بێمنەتی و رووقایمی دەسەڵاتی میلیشیا دەژین. دەگوترێت "جام کە پڕ بوو لەسەری دەڕژێ"، ئێستا مامۆستایان هاتوون خۆپیشاندان بۆ مافی زەوتکراوی خۆیان دەکەن، داوای نان و کار و ئازادی دەکەن. دیارە خۆپیشاندان و نارەزایی دەربڕین مافی سروشتی هەموو هاوڵاتیانە، هەر دەسەڵاتیک ئەگەر کەمێک رەوایەتی هەبێت و کەمێک بەرژەوەندی هاوڵاتیان لەبەر چاو بگرێت، لەسەریەتی بێت و گوێ لە هاوڵاتیانی ناڕازی بگرێت و رێگەچارەیەک بدۆزێتەوە بۆ چارەسەری کێشە و قەیرانەکە.

لەبیرمان نەچێت کێشەی قەیرانی ئابوری تەنها کێشەی مامۆستایان نییە بەڵکو کیشەی هەموو کۆمەلگەیە، بۆ نمونە کەسێکی خانەنشینی بێدەرامەت، یا پێشمەرگەیەکی دێرین، یا کرێکارێکی دامەزراو هتد. قەیرانی ئابوری کاریگەری لەسەر هەموو تاکێکی کۆمەڵگەدا کەم یا زۆر نواندووە. هەروەکو کە داهات نەبوو کرین و فرۆشتن دەوەستێ و تەنها ئەوانە ئاڵوێریان دەبێ کە بە داهاتی گشتیەوە وابەستە نین،

و□کو ب□رپرسانی بازرگانی حزبی، ه□وادارانی حزبی ک□ پ□شتر س□رمای□ی ز□ریان ب□لاو□ ناو□، یا ز□رین□ی س□رمای□دار□کان ک□ ل□س□ر بنچین□ی گ□ند□□ی و ب□ه□د□ردانی سامانی گ□ل سامان□کانیان پ□ک□و□ناو□ و ب□گومان پشکیان ل□و ق□یران□دا ه□ی□، یا ئ□وان□ی دیک□ ک□ ل□لای□نی ک□سوکاریان ل□ د□ر□و□دا هاوکاری د□کر□ن. ز□رین□ی خ□□کی کوردستان ل□ژ□ر ه□ل□ ه□ژاریدا د□ژین و ب□ش□کیان ب□ ک□ل□م□رگی ژیان ب□س□ر د□ب□ن. ب□نمون□ پ□شم□رگ□ی□کی د□رینی خان□نشینکراو ل□ خ□پیشاندا هاواری سزای س□رانی د□س□□ات د□کات و ب□زار□ ل□و□ی ک□ تاک□ دینار□کی ل□ باغ□□دا نیی□. ب□پ□ی ه□وا□□کان تائ□ستا د□یان ک□س ل□ ب□ر ه□ژاری خ□یان کوشتوو□.

ب□پ□چ□وان□و□ کاردان□و□ی د□س□□ات و ه□ز□ تایب□ت□کانی ب□رامب□ر ب□ خ□پیشاند□ران، ئاماژ□ ب□ د□س□□ات□کی لوتب□رز و ل□خ□بایی د□ک□ن، ک□ ئاماد□نیی□ دان ب□ ک□وتن و ه□ل□کانی خ□یدا بن□ و بیر ل□ چار□س□ری بن□ر□تیان□ بکات□و□. س□ر□کی س□پ□ندراوی حکوم□تی ه□ر□م ن□چیرڤان بارزانی ه□□□ش□ی ل□خ□□کی خ□پیشاند□ر کرد ک□ گوتی “ئ□گ□ر خ□پیشاند□ران چ□ق□ و د□مانچ□یان پ□ب□ت، ئ□م□ش و□ک ئ□وان □□فتار د□ک□ین”، ه□رو□ها ه□شداری دای□ پارت□ سیاسی□کان ک□ ن□ک□ن خ□پیشاندان ب□ م□رامی سیاسی خ□یان ب□کاربه□نن. ئ□و□ی ن□چیرڤان بارزانی بیری ل□د□کات□و□ چار□س□ر□کی کاتی□ و ل□ باب□تی موچ□ د□رناچ□ت، ه□رو□کو ب□یاریان داو□ د□ستکاری ئ□و پاش□ک□وت□ بک□ن ک□ ب□س□ر مووچ□خ□رانیاندا س□پاندوو□. پشووت□نگی ن□چیرڤان ئوم□د□ک ب□ چار□س□ری کیش□کان ناه□ل□ت□و□.

ل□لای□کیتر کاردان□و□ی تووند و نامر□ڤان□ی پیاوانی د□س□□ات س□رد□می □ژ□می ب□عس بیر خ□□ک د□ه□ن□ت□و□، پارتی د□س□□اتدار ه□ز□کانی ئاسایش و ز□ر□ڤانی و ه□وا□گری□کانی ه□ناو□ت□ شار□کان، و□کو پیاو□کانی ئ□من و ب□عسی□کان □است□وخ□ ل□ خ□□ک د□د□ن، یا خ□□کی ب□زارد□ د□گرن و د□ف□□نن، دارکاریان د□ک□ن و ه□□□ش□ی کوشتنیان ل□د□ک□ن مام□ستا ئیدریس دیب□گ□یی و□ک نمون□، ل□ترسی تو□□یی خ□□ک ه□ند□ ب□رد□د□ن و ه□ند□ زیاتر د□ه□ل□ن□و□ و تیر□ری د□روونی و فیزیکی د□کر□ن، ه□ند□ □□گ□ی گ□ران□و□یان ل□ سنوری د□گ□ل□ ل□ د□گیر□ت هتد. ئ□و□ی د□یبینین و□ن□ی دام□زراو□کی داپل□س□ن□ر و س□رکوتک□ران□ی ب□عسیان□ د□ک□ن، ک□ د□یان سا□□ ه□موو ک□م□ل□گ□ی ب□ ه□موو کونجوک□ل□ب□ر□کانی□و□ خست□ت□ ژ□ر چاود□ری و چنگی دیکتات□ران□ی خ□ی. ب□ش□کی ل□ ئ□ندامانی ک□م□□گ□ ب□ پار□ی دزراوی گ□ل ک□یوو□ و کردوونی□ت□ ک□یل□ی موچ□، ئ□و□یتری ه□مووی

خستەتە ژێر چاودێری لە زیندانێکی گەورەدا.

کێشەی ئابوری کوردستان جگە لەوەی دەرئەنجامی گەندەڵی بەسنوری دەسەڵاتداران و فرۆشتنی نەوتی کوردستانە بە بەدەیان کۆمپانیا لە رێکەوتن و کۆنتراکتی هەرزانفرۆش و گوماناویدایە، دەرهاویشتەی قۆرغکردنی دەسەڵاتی رامیاری و رەتکردنەوەی چارەسەری دیموکراسیانەیە بۆ کێشە و تەنگژەکان لەلایەن بنەماڵەی دەسەڵاتدارەوە، کە بۆ خۆدەربازکردن لە قەیرانەکاندا پەنایبردە بەر قومارکردن بە چارەنوسی گەل. قەیرانی بەردەوەم بەری، ئابوری و رامیاری کوردستان هەمووی بەرهەمی فەرمانرەوایی خۆسەپێنەر و نایاسایی حزبی چەکدارن کە لە بۆتەی حکومی ملیشیانەدا درێژەی بە مانەوەی خۆی داوە. بۆیە دەسەلاتی بنەماڵەیی میلیتسەگەرایە کە بەرپرسیاری یەکەم و کۆتاییە لە قەیرانی بەردەوەم بەری، ئابوری و ڕامیاری لە باشوری کوردستاندا. بە لابردنی ئەو دەسەڵاتە نارەوا و نایاساییە، چارەسەری درێژخایەنی نە قەیرانە ئابوریەکان و نە قەیرانە رامیاریەکان ناکرێن.

هەروەکو دەبینین خۆپیشاندەران داواکانیان تێکەڵەکە لە داوای موچە، دادگایی گەندەڵکاران و رووخانی دەسەڵات، بەنمونە لە دروشمەکاندا دەگوترێت، "نان و کار و ئازادی"... "بەرۆخێتن"... "خەڵکی قەڵاومنارە لەو حوکمەتەی بێزارە"... "ئەندازیاری بازرگانی، بارزانی و تاڵەبانی" ... "قوباد نەچیر عەبادی، بەسە تاکەی گەوادی" هتد. دروشمەکان رەنگدانەوەی قەیرانە ئابوری و رامیاریەکەیە کە خەڵک بەدەستیەوە دەناڵێنن. خەڵک دەسەڵات بە هۆکاری قەیرانە ئابووری و رامیاریەکان دەبینێ، بۆیە لەراستیدا داوای رووخان و نەمانی دەکەن. بەمجۆرە بۆی تینوێتی تووڕەیی و بێزاری خەڵک بەو یاریەی ئەستای حکومەت ناشکێ.

شاخەوان شۆڕش
٢٨/٣/٢٠١٨